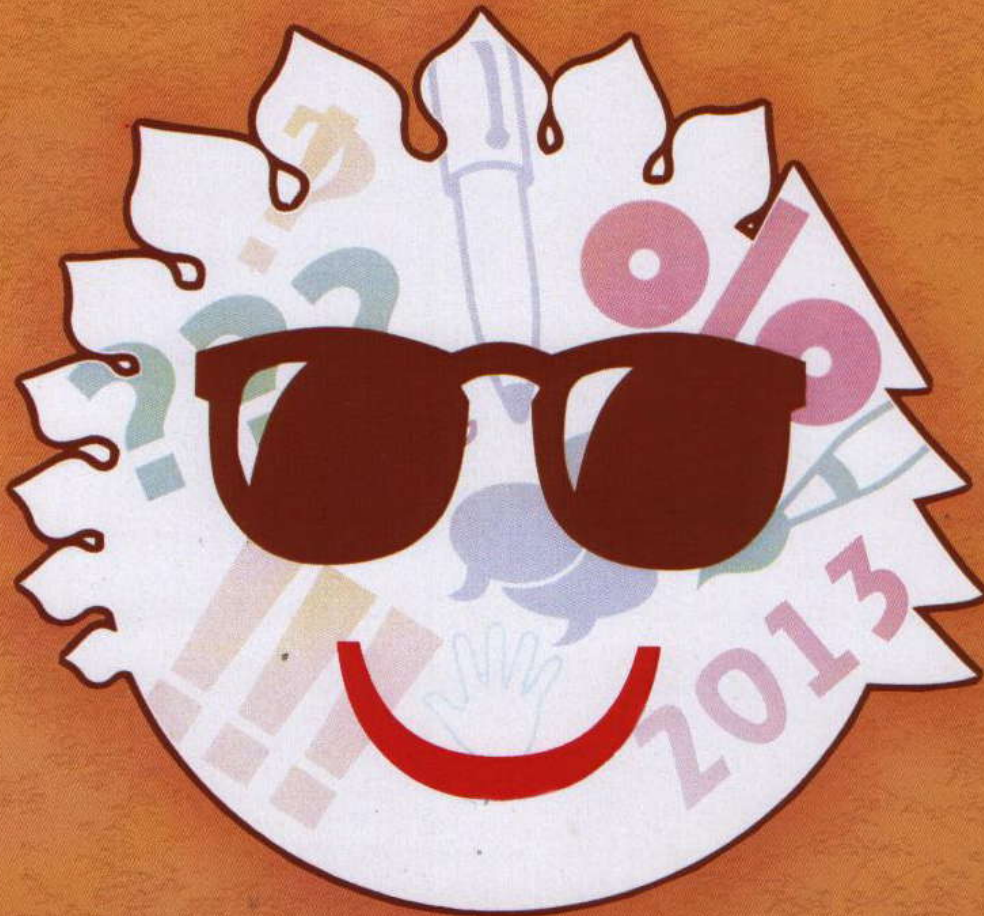

Закарпатська обласна бібліотека
для дітей та юнацтва

**Бібліотеки Закарпаття
– дітям та юнацтву:
ЦИФРИ І ФАКТИ**

УДК 027.625 (477.87)

ББК 4739 (4 Укр – 4 Зак)

Б 59

Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву: цифри і факти : інформаційний бюлетень. Вип. 6 / Закарпат. обл. б-ка для дітей та юнацтва ; авт.-уклад. І. Хмара, Т. Вудмаска. – Ужгород, 2013. – 40 с.

Шостий випуск видання містить аналіз діяльності бібліотек Закарпаття, що обслуговують дітей та юнацтво за 2012 рік, та популяризує кращий досвід.

Автори-укладачі:

Укладачі: **І.М.Хмара, Т.М. Вудмаска**

Комп'ютерна верстка: **О.М. Горкій**

Відповідальна за випуск: **В.Д. Чіка**

Бібліотеки для дітей та юнацтва мовою статистики

Рік 2012

Бібліотечне та інформаційно-бібліографічне обслуговування дітей та юнацтва в області здійснюють обласна бібліотека для дітей та юнацтва, 18 спеціалізованих бібліотек для дітей, 406 філій, 52 самостійних децентралізованих бібліотек, 7 абонементів та 17 кафедр для юнацтва. До системи бібліотечного обслуговування населення належать і 587 бібліотек інших відомств, в переважній більшості бібліотеки навчальних закладів.

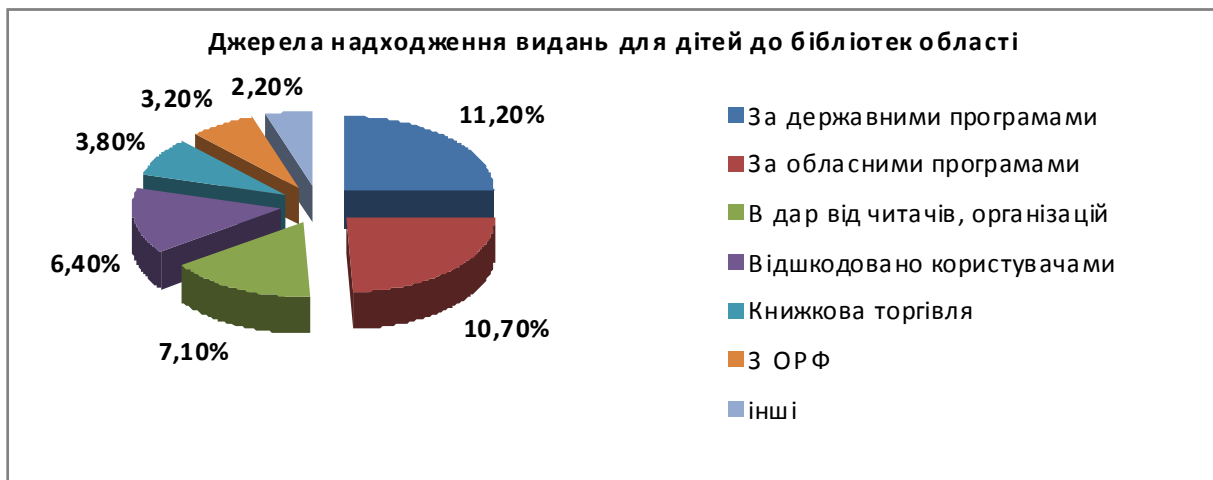
Серед основних категорій користувачів за віком діти до 15 років становлять 28,9 % та молодь до 21 року – 22,6 %. Протягом року книгозбірнями області скористалися **157049** (- 2300) дітей та **126663** (- 725) користувачів юнацького віку. Значне зменшення користувачів-дітей прослідковується в Іршавській, Рахівській, Ужгородській ЦБС. Майже 50 тис. дітей обслужили центральні бібліотеки для дітей. Послугами ЦРБ (ЦМБ) скористалося близько 33 тис. юнаків та дівчат. Зменшення кількості юного населення, що обслуговується бібліотеками можна пояснити такими причинами: несприятлива демографічна ситуація; оптимізація бібліотек, адже вже не перший рік продовжується процес скорочення бібліотек та тимчасове припинення їх роботи (у Мукачівській ЦРБС припинили функціонувати дві бібліотеки-філії, в Ужгородській ЦБС вісім філій через відсутність належних умов, опалення, працювали не повний рік); слабкий інформаційний потенціал бібліотек.

Відповідно зменшилась кількість відвідувань бібліотечних закладів дітьми майже на 11 тис. Середньообласний показник відвідування користувачів-дітей сталий і становить 12,6. Активніше відвідують діти бібліотеки Воловецького району (18,3), Мукачівської (16,1), Перечинської (15,4) ЦБС. Слід відмітити, що показник відвідування в центральних бібліотеках для дітей збільшився порівняно з минулим роком на 22 тис. й становить 414732. Відвідування масових заходів, що організовують згадані бібліотеки, теж збільшилось і становить майже 31 тис. за рік.

На 31 тис. зменшилась і кількість відвідувань бібліотек юнаками та дівчатами. В середньому книгозбірню користувачі юнацького віку відвідують 10,5 разів. Збільшилася кількість звернень в бібліотеках Виноградівської ЦБС, Ужгородської МЦБС, Хустського району.

Сьогодні характерними ознаками формування книжкових фондів для дітей є: невеликі об'єми нових надходжень, тенденція до зменшення обсягів бібліотечних фондів, залежність фінансування бібліотек від місцевих органів влади. У звітному році до бібліотек області

надійшло всього **28326** прим. документів для дітей, що становить лише 1,3% від загального фонду, 89,7% з них – державною мовою. На одного читача-дитину надійшло 0,2 видань, а до бібліотек-філій – 0,1. Показник книгозабезпеченості становить 15,8. Видовий аспект майже не змінюється: книги становлять 44,3%, АВ-матеріали та електронні видання – 0,2 %, періодика – 55,5%.

Як і в попередні роки, кошти на передплату періодичних видань для дітей в районах виділяються нерівномірно. Так, на I-е півріччя 2013 року Іршавська ЦБС використала 43,9% коштів, м. Ужгород – 43,8%, Свалявська ЦБС – 39,4%, Рахівська ЦБС – 33,2%. В той же час зовсім не профінансована передплата періодики для бібліотек м. Чоп, Хуст, Берегівської, Мукачівської міської ЦБС. У середньому по області в центральних бібліотеках для дітей передплачено 24 назви газет та журналів, на одну бібліотеку-філіал – 3-4 назви видань.

Бібліотеками проводилась робота щодо очищення фондів:

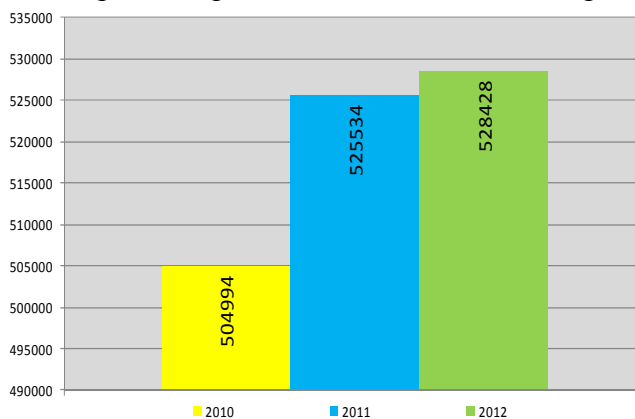

Протягом 2012 року фонди для дітей зменшилися ще на 38439 прим. і на 01.01.2013 року нараховують **2 195 783** прим. документів. За видами літератури: книги становлять 95,3% – періодичні видання 4,5% – аудіовізуальні – 0,2%, електронні – 0,01%. З кожним роком зростає відсоток документів державною мовою і на даний час він становить 54,9%. Всього 4,7% нараховують видання мовами національних меншин (угорська, німецька, словацька, румунська), 40,3% видань – російською мовою, які практично все більше втрачають свою актуальність.

Досить низький обласний показник обертаності фонду для дітей – 1,6. У бібліотеках Великоберезнянської ЦБС він становить лише 0,8, Воловецького району – 0,9, Ужгородської ЦБС – 1,0, що свідчить про те, що фонди бібліотек ще перевантажені дублетними, не актуальними за змістом виданнями.

Протягом року користувачам-дітям видано **3556824** прим. документів, що на 36882 примірників менше, ніж минулого року, й становить 35,4% до загальної книговидачі. Зменшення використання фонду пов'язано зі зменшенням кількості читачів-дітей в області. Збільшився відсоток використання періодичних видань – 17,3%. Активно використовуються журнали та газети в бібліотеках Міжгірської ЦБС (32,9%), Ужгородської (38,4) та Мукачівської ЦМБС, Рахівської ЦБС (25,0%). Середня читаність по області не змінилась і складає 25,6. Цей показник високий в м. Чоп (35,5), Перечинській ЦБС (33,0), ЗОДЮБ (32,6), Мукачівській ЦБС (31,1).

Юнаки та дівчата відповідно до своїх запитів отримали **2495081** прим. документів (- 61691), що складає 24,8% до загальної книговидачі. Зросла середня читаність цієї категорії в центральних бібліотеках – 26,1% (в 2011 р. – 25,6). Значний показник читаності в Міжгірській ЦБС (46,8), Ужгородській ЦБС (40,7), Перечинській ЦБС (38,7), Іршавській ЦБС (32,3). Збільшився відсоток використання періодичних видань юнацтвом – 21,2%. **Використання періодичних видань юнацтвом:**

Активізувалось інформаційне забезпечення користувачів юнацького віку в центральних районних та міських бібліотеках. Так, протягом 2012 року 36,1% абонентів індивідуальної інформації складають саме користувачі цієї категорії. Основна тематика запитів носить навчально-освітній характер. ЦДБ обслуговують 304 абонентів інформації, з них 222 індивідуальних, яким було надано 11656 довідок та консультацій.

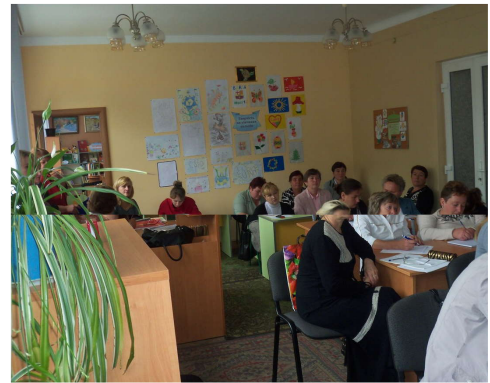
В центральних бібліотеках для дітей працюють 56 бібліотечних працівників, з яких лише 16 мають повну вищу освіту, в т.ч. 8 відповідного напрямку, 41 – базову вищу освіту й тільки два працівника навчаються у КНУКіМ. За стажем роботи переважають працівники, які мають досвід роботи понад 20 років – 53,6 %, молоді спеціалісти, що працюють до 3-х, років становлять всього 5,4 %.

Протягом року центральні бібліотеки області приділяли певну увагу питанням удосконалення діяльності бібліотек низової ланки. Загалом було проведено 104 семінари, у т.ч. обласні. Заслуговують на увагу такі семінари, практикуми, тренінги, які відбулися в бібліотеках для дітей: „Бібліотека і школа – творчі грані співробітництва в обслуговуванні

дітей” (Берегівська МЦДБ, Мукачівська, Свалявська РДБ); „Традиції та інновації в організації краєзнавчої роботи серед дітей” (Воловецька РДБ); „Бібліотека та інтелектуальний розвиток дітей і юнацтва” (Іршавська РДБ); „Дитяча бібліотека – центр підтримки і розвитку інтересу до читання” (Перечинська, Хустська РДБ); „Дитяча бібліотека: соціальні орієнтири, ресурсний

потенціал” (Ужгородська ЦДБ); „Бібліотеки-філії району – центри підтримки і розвитку інтересу до читання” (Міжгірська РДБ); „Співпраця сільської та шкільної бібліотек” (Рахівська РДБ). Пріоритетною формою залишається школа професійної майстерності „Молодий професіонал бібліотеки” (Великобerezнянська ЦБС), де надаються різні консультації щодо удосконалення роботи з дітьми та юнацтва.

Їхня тематика досить різноманітна, наприклад: „Бібліотечне обслуговування з питань морально – правового виховання”, „Формування фонду періодичних видань у бібліотеці”, „Розмаїття бібліотечних родзинок”, „Роль бібліотек у системі екологічної просвіти юних користувачів”. В практику школи професійної майстерності ввійшли проведення творчих лабораторій, днів фахівця, обмін кращим досвідом бібліотечних працівників. Для активізації слухачів використовуються інноваційні та ділові ігри, проблемні ситуації, конкурси, дискусії тощо.

Ряд заходів по підвищенню фахової майстерності з питань роботи з користувачами юнацького віку було проведено в Мукачівській ЦРБ „Соціалізація молоді в бібліотеці: проблеми та перспективи”, Воловецькій ЦРБ „Краєзнавчий аспект роботи сільської книгозбірні” та „Бібліотека – інформаційний центр громади”, Тячівській ЦРБ „Бібліографічне обслуговування: проблеми та сучасні орієнтири”.

Конструктивним і змістовним став районний семінар бібліотечних працівників Ужгородської ЦБС, який був присвячений актуальній темі: „Роль бібліотеки в орієнтації молоді на здоровий спосіб життя”, адже 2012 рік проголошений Президентом України Роком спорту та здорового способу життя. Бібліотечні працівники не лише отримали кваліфіковані консультації та методичні поради щодо покращення змісту роботи в цьому напрямку, а й мали можливість поділитися досвідом, обговорити проблеми та спільно шукати шляхи їх вирішення.

Заслужують на увагу видання ЦДБ області друкованих методико-бібліографічних матеріалів, присвячених ювілеям українських письменників та історичних діячів, методичних порад, листів до відзначення знаменних та пам'ятних дат, видань, що рекламують кращий досвід роботи бібліотек, рекомендаційних списків, інформаційних бюлетенів, дайджестів, пам'яток, буклетів. Протягом року було видано та розповсюджено понад 40 видань. Успішно в цьому напрямку працюють Мукачівська

МЦДБ (9), Мукачівська РДБ (5), Ужгородська МЦДБ (5), В. Березнянська РДБ (4), Тячівська РДБ (4), Рахівська РДБ (3), Міжгірська РДБ (3). Цьогоріч вийшов 6 - й випуск цікавої збірки творчих доробок „Дітям тут цікаво й любо”, започаткований Мукачівською МЦДБ. До нього ввійшли розробки сценаріїв масових заходів, які успішно проходять в цій книгозбірні.

З метою сприяння соціальній адаптації молоді складено і розповсюджено бібліодайджести „Молодь: уроки права, уроки життя”, „Всі професії важливі – обирай на смак” (Міжгірська ЦБС), рекомендаційний покажчик „Молодь і СНІД: серйозний погляд”, вебліографічні списки „Освіта, наука”, „Хобі та дозвілля”, „Держава і право”, „Працевлаштування” (Рахівська ЦБС), вебліографічний покажчик „Інформаційні ресурси на допомогу правовій освіті” (Виноградівська ЦБС).

Позитивних змін зазнала матеріально-технічна база деяких дитячих бібліотек області. Закінчено поточний ремонт, підключено електричне опалення та придбано бібліотечне устаткування в Рахівській РДБ, проведено поточний ремонт приміщення Свалівської РДБ, замінено вікна на пластикові та здійснено утеплення зовнішніх стін Мукачівської РДБ (знаходиться в приміщенні загальноосвітньої школи). Завдяки допомозі кандидата у депутати до Верховної Ради І.І. Бушка Виноградівській бібліотеці для дітей були подаровані 20 нових стільців для читального залу.

Всі ЦДБ, крім В.Березнянської мають у наявності комп'ютерну техніку (36 комп'ютерів, 30 одиниць копіювально-розмножувальної техніки), з них доступ до глобальної мережі Інтернет мають вже 9 РДБ (в 2010 р. – 5). В рамках реалізації проекту програми „Бібліоміст” в Ужгородській ЦДБ та бібліотеці-філії для дітей № 2

обладнані комп'ютерні зони. Також позитивною динамікою діяльності дитячих бібліотек є намагання повноцінно представити свої електронні продукти та послуги в мережі Інтернет. В 2012 році створили власні блоги Виноградівська, Перечинська РДБ, дитяча бібліотека-філія смт. Королево та Ужгородська ЦМДБ, сторінки на блогах центральних бібліотек мають Воловецька та Іршавська РДБ.

Протягом року діяльність бібліотек області активно висвітлювалась у пресі, на телебаченні, радіо, розміщувались рекламні повідомлення та новини на блогах та на власних сайтах. Серед перших – Ужгородська та Мукачівська ЦМДБ, Виноградівська, Тячівська, В.Березнянська, Рахівська РДБ, дитяча бібліотека-філія смт. Королево.

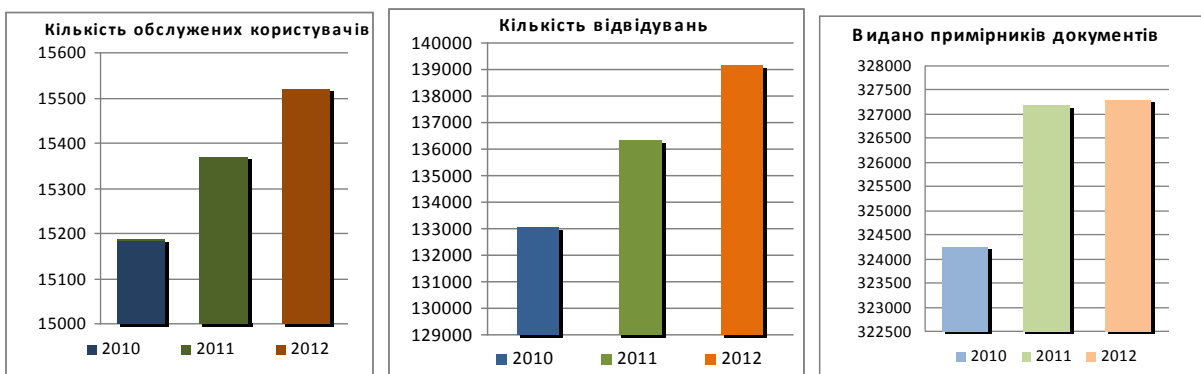
Проте є ще багато не вирішених питань та проблем. Жодна бібліотечна установа для дітей області не має сучасного мультимедійного обладнання. Є бібліотеки, де приміщення опалюються лише камінами (Берегівська, В.Березнянська РДБ, Чопська МДБ), потребують ремонту Берегівська, В.Березнянська, Іршавська РДБ. Не вирішено остаточно питання щодо приміщення для Воловецької районної бібліотеки для дітей, яка знаходиться в підвальному приміщенні Воловецької ЗОШ I-III ступенів за усною домовленістю між відділами культури та освіти райдержадміністрації.

Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва – територія читання та змістовного дозвілля юного покоління

За підсумками роботи в 2012 році визначились наступні пріоритети діяльності бібліотеки: заохочення та розвиток інтересу у дітей та юнацтва до читання, створення належних умов для їх інтелектуального та культурного зростання, забезпечення відкритого доступу до інформації, розширення спектру бібліотечних послуг, участь у проведенні в Україні Року культури та відродження музеїв та Року спорту і здорового способу життя, координація роботи та співробітництво з освітніми, культурно-просвітницькими і громадськими організаціями, виявлення та розповсюдження кращого досвіду роботи бібліотек.

Одним із свідчень популярності книгозбірні є основні показники її діяльності:

Попри різносторонню соціокультурну діяльність, основою функціонування кожної книгозбірні є її **бібліотечні ресурси**. Формування якісного складу бібліотечного фонду, належне зберігання, розкриття та використання є одним з основних напрямків роботи бібліотеки. Протягом року до бібліотеки надійшло **2800** прим. видань на суму майже 53 тис. грн., з них відсоток україномовних видань складає 91%. Основними джерелами надходження видань стали державні та обласні програми (568 прим.), придбано за спецкошти (242 прим.), книгообмін (216 прим.), дарунки (206 прим.), відшкодовано читачами (156 прим.), з обмінного фонду (26 прим.) та періодичні видання (1386 прим.).

За умов досить хаотичного книжкового ринку літератури для дітей, працівники бібліотеки намагаються відшукати найцікавіше не тільки серед визнаної дитячої літератури, а й нові оригінальні твори сучасної української та світової літератури, які позитивно впливають на виховання юного покоління. Зокрема, це такі серії видань, як „Сучасна дитяча проза”, „Життя видатних дітей”, „Детективне агентство” (видавництво „Грані-Т”), „Обережно, дівчатка”, „Читання для реготання”, „Чотири лапи” („Видавництво Старого Лева”) та ін.

Особлива увага приділяється формуванню фонду періодичних видань, більшість з яких прямо чи опосередковано пов'язані із задоволенням освітніх запитів користувачів. Бібліотека отримувала 164 назви періодичних видань: газет – 51 та журналів – 113. Постійно ведеться моніторинг використання періодичних видань, визначаються найкращі. Репертуар періодичних видань постійно оновлюється, перевага надається вітчизняній періодиці. Найбільшою популярністю у юних читачів користуються журнали „Пізнайко”, „Барвінок”, „Малятко”, „Юний натураліст”, „Країна знань”, „Вулик”, „Однокласник”, „Казковий вечір”, „Яблунька”, „Артклас”, „Я вивчаю українську” „Географія для допитливих”, „Дивослово” та ін.

Створення електронного каталогу значно полегшує шлях користувача до інформації, підвищилась якість і швидкість пошуку, ефективність використання ресурсів бібліотеки. В електронний каталог у першу чергу вносяться бібліографічні описи нових надходжень книг, частково ретроспективна частина фонду, аналітичні описи матеріалів із періодичних видань. На даний час (БД) електронного каталогу становлять 21849 записів: БД „Періодика” – 14006, БД „Книги” – 6820, БД „Красназнавча література” – 858, БД „Медіатека” – 165. За рік внесено 3898 записів.

В організації ефективного використання фонду значну роль відіграє вивчення його складу, яке щорічно проводиться згідно перспективного плану перевірки фондів. Протягом року проводилось вивчення складу та аналіз використання літератури з фізкультури та спорту.

Загальний фонд бібліотеки на 01.01. 2013 р. становить **158381** прим. документів з яких книги складають 85,1%, періодичні видання – 11,7%, аудіовізуальні та електронні документи – 3,2%. Видання українською мовою становлять 55,0%.

В бібліотеці створено чітку й ефективну систему надання сучасних **довідково-інформаційних послуг** на базі нових інформаційних і комунікативних технологій. За рік електронна база даних ІРБІС „Періодика” значно поповнилася – 3098 бібліографічних записів, відкрилися нові предметні рубрики. Продовжуються координаційні внутрішньовідомчі зв'язки з Закарпатською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Ф. Потушняка по обміну електронними записами аналітичного розпису періодичних видань „Чумацький шлях” й „Позакласний час” на „Право України” та „Дивослово”.

Достатня ресурсна база бібліотеки забезпечує користувачам якісні, оперативні послуги у вигляді надання довідок та консультацій. Для виконання різних видів бібліографічних довідок використовуються як традиційні, так і електронні інформаційні ресурси. Протягом звітнього періоду було виконано 7307 запитів, консультацій, усних та письмових довідок (123), які обліковуються відділами обслуговування та сектором довідково-бібліографічної роботи. Здійснювався пошук інформації в глобальній мережі

Інтернет на замовлення користувачів через її відсутність у фонді. Зокрема, багато запитів (1215) користувачів-дітей та юнацтва було пов'язано з написанням контрольних та курсових робіт, рефератів, що потребують складного пошуку.

На основі вивчення та з урахуванням динаміки інформаційних потреб користувачів проводилось індивідуальне та групове інформування абонентів. Індивідуальну інформацію отримують 41 абонент, переважно педагоги навчальних закладів міста, вихователі дошкільних закладів, старшокласники та студенти. Абонентами групового інформування є 7 колективів навчальних закладів міста та Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. Предмет інформування визначається інтересами викладачів, специфікою навчально-виховного процесу, навчальними планами і програмами. Цьогоріч запроваджено нову форму співробітництва – надсилання інформації на електронну пошту абонента, головною перевагою якої є її оперативність та доступність.

Одним із перспективних напрямів інформаційного обслуговування, що забезпечує потенційні запити користувачів, є створення та випуск довідково-інформаційних продуктів, де зібрано та опрацьовано найактуальніші статті, опубліковані в періодичних виданнях, відібрано літературу згідно з цільовим і читацьким призначенням. Випущено інформаційні списки літератури до 115-річчя від дня народження В.С. Гренджі-Донського, Року культури та відродження музеїв, до 20-річчя затвердження Національного прапора та Малого Герба України.

Добірку цікавих матеріалів про яскраві сторінки життя славетних чемпіонів, з ім'ям яких пов'язані перемоги українського спорту, розповіді про спортивний шлях кумирів вміщує інформаційно-бібліографічний дайджест „На Олімпі українського спорту”.

До ювілею однієї з найуспішніших українських письменниць, яскравої представниці нової української літератури випущено біобібліографічний нарис „Погляд у світ літератури Ірен Роздобудько”.

Зацікавило користувачів-дітей інформ-досьє, видане в незвичній формі, у вигляді засекреченої папки під назвою „Цілком таємно”. Досьє на літературних героїв”. Тут зібрана вся „секретна” інформація про героїв деяких творів-ювілярів 2012 року: Попелюшку, Маленького принца, Фалесіаса Фогга, дядька Тома, Ассоль, Шерлока Холмса.

2012 рік проходив під символом спорту у зв'язку з проведенням у нашій країні євро чемпіонату з футболу. Цій події був присвячений День інформації „Євро-2012: якими нас побачить світ”, у програмі якого відбувся бібліографічний огляд виставкових матеріалів, огляд журналу „Єврофутбол”, спецвипусків „Урядового кур'єру”.

Систематично поновлювалась інформаційна виставка „Наш календар” (23) та виставка-анотація „Нові надходження”. В фойє бібліотеки був розгорнутий інформаційний стенд „З когорти кращих”, що познайомив відвідувачів із закарпатськими майстрами слова – лауреатами Шевченківської премії, кращими книжками краю за версією всеукраїнського рейтингу „Краща книга року – 2011”, українськими творами-ювілярами 2012 року.

Процес постійного збільшення обсягів інформації та зростання її ролі в забезпеченні життєдіяльності, розширення сфери застосування інформаційних навичок вимагає формування інформаційної культури читачів. Для найменших користувачів проводяться в ігровій формі бібліотечні уроки, а старшокласники навчалися на заняттях поєднувати традиційну бібліотечно-бібліографічну культуру з комп'ютерними знаннями: ознайомлення з правилами опису видань, з розділами та підрозділами таблиць ББК, інформаційно-пошуковим Тезаурусом, демонстрація правил користування електронними каталогами та картотеками. Однак, переважаючим у просуванні інформаційної грамотності, залишається індивідуальна консультативна робота в мережі Інтернет. Систематично для учнів 2-5 класів за індивідуальним графіком було проведено цикл інформаційних уроків із застосуванням ігрових елементів.

Дієвим інструментом подання інформації, який сприяє висвітленню всіх напрямків діяльності бібліотеки є власний веб-сайт бібліотеки <http://zodub.uz.ua>. Щорічно звернення на веб-сайт збільшується. Так, в порівнянні з минулим роком відвідування збільшилось на 34,5 % (+2310) й складає за рік **6705**. Протягом звітного року сайт бібліотеки постійно поновлювався. Оновлена інформація в розділах „Екскурсія по бібліотеці” та „Періодичні видання”. Головна сторінка сайту оперативно відображає новини (70 інформацій) про бібліотечні заходи, анонси подій (28), мультимедійні презентації (11) та відеоматеріали. Розділ „Видавнича діяльність” поповнився 15-ма виданнями. З початку 2012 року видавнича продукція розміщується в новому форматі – **pdf**, з подальшою можливістю завантаження матеріалів. Згідно статистики сайту було завантажено 2222 публікацій. Найбільшою популярністю користувався інформаційний бюлетень „Дитяче дозвілля. Сценарії” із серії „Освітнянські вітрила: методика, теорія, досвід”.

З огляду на **різноманітні культурно-просвітницькі акції**, що відбулися протягом року, слід зазначити, що вони позитивно впливають на популярність бібліотеки, удосконалюють її інформаційні, освітні та виховні можливості, розширюють коло соціальних партнерів, які зацікавлені у спільній професійній діяльності. Перевага надається таким формам роботи, які сприяють підвищенню престижу читання серед дітей та юнацтва, задоволенню їх читацьких уподобань, розвитку творчих здібностей.

Загалом, протягом року бібліотекою було організовано та проведено: **72** культурно-просвітницьких заходів, творчих акцій, презентацій книг, 17 з яких відбулися позапланово;

39 засідань в рамках об'єднань за інтересами для дітей та юнацтва; 139 книжкових та інформаційних виставок, переглядів літератури, в т.ч. 27 – позапланово; 46 екскурсій до бібліотеки з метою залучення нових користувачів та реклами книгозбірні.

Вихованню читацької культури дітей та юнацтва, заохоченню інтересу до рідної мови, книги, розвитку особистості, здатної поцінувати високоартісні твори сприяв **лінгвістичний конкурс** „Знань і розуму основа – рідне слово, рідна мова”, присвячений Міжнародному дню рідної мови. Конкурс мовознавців проходив дуже жваво, учасники змагалися у турах „Мовне асорті”, „Одним словом”, „Відгадай” за титул знавця української мови, згадували прислів'я та приказки про мову та слово, проявивши при цьому чудові знання. Доповнили захід виставка-перегляд „Мово українська – гордосте моя!” та виставка-визнання „Ювілейний вояж”.

Всеукраїнський тиждень дитячого читання-2012 на Закарпатті відкрився 21 березня презентацією третьої книги Юлії Драгун „Зернятка мудрості”. Вже стало традицією розпочинати Тиждень зустрічами юних шанувальників слова з письменниками, що пишуть для дітей. Серед присутніх була сама авторка, її родина, головний редактор та художник-ілюстратор Всеукраїнського видавництва „Карпати”, журналісти, педагоги, в тому числі кандидат педагогічних наук, доцент Баяновська М.Р., бібліотечні працівники та маленькі читачі.

Прозові твори – оповідання, казки, мініатюри із задоволенням декламували учні 1-Б класу ЗОШ I-III ст. № 12, учні 4-х класів ЗОШ I-III ст. № 2 та № 15 м. Ужгорода. Активно долучилися до свята книги й учні ЗОШ I-III ст. №5 з поглибленим вивченням англійської та французької мов (музичний керівник Колодій В.С.), студенти бібліотечного відділення Ужгородського коледжу культури та мистецтв Томишинець Тамара та Гуйван Тетяна, у виконанні яких прозвучали пісні зі збірки, які вже стали популярні серед юних краян.

В рамках **Національного проекту „Україна читає дітям”** відбулася творча зустріч учнів 5-х класів м. Ужгорода з відомою закарпатською поетесою, членом НСП України Лідією Повх. Вона розповіла про свої улюблені книги, здійснила подорож сторінками дитячих книг відомих та маловідомих закарпатських письменників: О. Духновича, В. Гренджі-Донського, О. Маркуша, І. Невицької, М. Підгірянки. Зустріч прикрасили поетичні рядки В. Ладижця, С.

Жупанина, Г. Фальковича, якими Лідія Повх зачитується і зараз. Поетеса відповідала на численні питання читачів, знайомила з своїми збірками для дітей. Детальніше творчість Лідії Повх розкрила книжкова виставка „Я сьогодні прагну слова”.

До щорічного свята книги в бібліотеці були оформлені книжково-ілюстративні виставки „Література. Діти. Час”, „З когорти кращих”. Цікаво пройшов День періодики „У калейдоскопі яскравих сторінок”, театралізоване свято „Чудо-дерево веселих віршів” (до 130-річчя з дня народження К. Чуковського).

Значна увага приділяється таким важливим темам, як сімейне читання, родинні стосунки, усвідомлення необхідності сім'ї в житті дитини. **Родинне свято „Тато, мама і я – читачів сім'я”**, участь у якому взяли учні АНВК 3-Б класу та їх батьки, було приурочене двом датам – Дню Матері та Міжнародному Дню сім'ї. Діти із задоволенням декламували вірші, співали пісні, вітали своїх батьків, брали участь у різноманітних вікторинах та іграх. Для батьків були організовані не менш захоплюючі вікторини „Батьки казкових героїв”, „Казковий калейдоскоп” та конкурс „Чи моя дитина?”. Також у відділі організовано інформаційний стенд „Найкраща читаюча сім'я”, та куток „Батьківська абетка”.

Продовжуючи знайомити юних читачів з новими виданнями, відбулася презентація нової книги **Лідії Повх „Саламандра йде у мандри”** за участю автора, яка вже багато років поспіль пише цікаві та веселі історії для самої вибагливої аудиторії – дітей. Слайдова презентація „Писати – це Доля, а Доля не зраджують” (Л. Повх), дала змогу більше дізнатися про життєвий та літературний шлях поетеси, кредо життя якої – не зраджувати своїм уподобанням та принципам.

Залюбки юні читайлики переглянули театралізовану інсценізацію книги у виконанні студентів II курсу бібліотечного відділення Ужгородського коледжу культури і мистецтв. Особливо запам'яталась головна героїня збірки – саламандра, яку майстерно зіграла Гуйван Тетяна. Нова книга вже знайшла прихильників серед учнів шкіл міста, і у їх виконанні прозвучали віршики, які найбільше їм сподобались. Зі своїми юними шанувальниками Лідія Петрівна провела своєрідний майстер-клас з написання самих простих віршів. Діти із задоволенням римували та складали поетичні рядки, і це дає надію, що серед них зростатимуть майбутні поети.

Прем'єра нової книги закарпатської письменниці **Світлани Коваль „Братство Великих Мандрівників”** зібрала в стінах бібліотеки учнів 7-х класів, друзів та колег авторки, головного редактора видавництва „Карпати”. Ця пригодницька повість-фентезі знайомить із захоплюючою мандрівкою звичайного семикласника Юрка Тарасюка країнами

та континентами, під час якої читач має можливість пізнати життя народів світу, їхні наукові досягнення, природні багатства. Читачі, які вже прочитали повість, поділилися своїми враженнями та поставили автору ряд інтригуючих запитань. Мультимедійна презентація „Я думками й серцем з вами...” розкрила життєвий та літературний шлях письменниці.

Напередодні свята Миколая відбулася презентація нової книги для дітей **„Ангіна у жирафа”** Людмили **Кудрявської**, відомої закарпатської поетеси, члена НСП України, лауреата обласної премії ім. Ф. Потушняка. Кошеня і папуга, метелик і цвіркун, морський коник і лев – усі вони персонажі яскравої, красивої та актуальної книги віршів. У кожного із цих звірів, птахів, домашніх тварин і комах свої поведки, свій спосіб життя і навіть свій характер. Усі вони – частина природи, що нас оточує, яку потрібно берегти і захищати. Учасниками та гостями свята була сама автор, видавець та художниця Олександра Гаркуша, начальник управління культури облдержадміністрації Ю.Ф. Глеба, учні однієї з ужгородських шкіл та юні художники. Мультимедійна презентація ознайомила з книгами, які Людмила Борисівна, починаючи з 1975 року, написала для найменших. Оформлення книги „Ангіна у жирафа” цікаве тим, що ілюстраціями до неї послуговували роботи, виконані з пластиліну учнями Ужгородської дитячої школи мистецтв. Всі юні учасники свята отримали книгу з автографом автора та новорічні іграшки, які подарували дітям представниками управління культури ОДА.

У напрямку популяризації української книги серед читачів юнацького віку ключовим моментом стало відзначення ювілейних дат видатних майстрів слова: вечір поезії „Сонця і правди сурмач”, присвячений 100-річчю від дня народження видатного українського поета Андрія Малишка, літературний вечір „Незгасне полум’я зорі Богдана Лепкого” (до 140-річчя від дня народження поета, прозаїка, літературознавця), творчий портрет „Літописець національного буття” (до 120-річчя від дня народження Микола Куліша).

З нагоди відзначення 70-річчя з дня народження поета, лауреата Шевченківської премії Петра Скунця в травні в читальній залі відділу обслуговування юнацтва відбувся літературно-музичний вечір **„Україна і Верховина – два крила любові Петра Скунця”** за участю студентів Ужгородських коледжу мистецтв ім. А. Ерделі та вищого комерційного училища. Своїми спогадами

про ювіляра, поділилася Наталія Йосипівна Ребрик, кандидат філологічних наук, для якої він був не лише другом сім’ї, а особистим прикладом в житті, людиною, яка завжди виконувала

власну роль – роль вільнодумця і мислителя, митця. Студенти коледжу мистецтв декламували вірші поета, які він присвятив Україні, відомим письменникам рідного краю. Родзинкою зустрічі стали спогади першої вчительки поета – Опаленик Марії Федорівни, яка розповіла про цікаві моменти з його життя. Також була розгорнута книжково-ілюстративна виставка „Як наш безсмертний Едельвейс”.

Зацікавила молодіжну аудиторію нова книга поетеси, члена Національної спілки журналістів України, **Віри Фесенко „Батуринський шлях”** (видавництво „Гражда”), яка знайомить із славними сторінками історії нашої Батьківщини. У відділі обслуговування юнацтва у лютому відбулася прем’єра цього видання. Підготовлена бібліотечними працівниками, мультимедійна презентація та виставка-портрет познайомила присутніх з життєвим та творчим шляхом поетеси з Міжгірщини. У виконанні студентів Ужгородського коледжу культури та мистецтв відбулася театралізована інсценізація твору, центральною постаттю якого є образ великого гетьмана України Івана Мазепи. В обговоренні книги взяли участь голова Закарпатської обласної організації НСПУ Василь Густі, доктор історичних наук, професор Ужгородського національного університету Сергій Федака, видавці презентованої книги Іван та Наталія Ребрик, науковець, фольклорист Іван Хланта та поетеса Олена Пекар.

Бібліотека намагається підтримати творчих дітей та молодь, надати їм можливість реалізувати свої здібності та достойно презентувати себе. Нова хвиля української літератури – яскрава, різножанрова, захоплююча – є дзеркалом сьогодення. Саме такою є книга молодого прозаїка **Мирослава Бугіра „В обіймах долі...”**, презентація якої відбулася 15 травня.

Учасниками зустрічі були автор книги, головний редактор видавництва „Карпати” Б.Г. Кушнір, художник-ілюстратор книги Марія Голінчак, старшокласники Ужгородської школи-інтернат з поглибленим вивченням окремих предметів. Ґрунтовним виявилось обговорення книги, яке перейшло в жваве спілкування, а юний автор розповів про свої мрії, відповідав на численні питання читачів. Їх цікавило все: хто його кумир в літературі, про що він мріє, хто є його музою, чи існує чисте, світле кохання сьогодні, в чому сенс справжнього життя, про вічність, існування життя після смерті, карму, про паралельні світи...

Викликає жвавий інтерес у відвідувачів новостворений експозиційний стенд **„Цікавий світ твоїх захоплень”**. За рік на ньому були представлені малюнки юних

користувачів бібліотеки: Станіслава Палінчака, Марини Іржак, Олександри Вудмаски, Сабріни Вайзер, які неодноразово займали призові місця на різноманітних обласних, всеукраїнських та міжнародних творчих конкурсах. Продовжуючи цикл експозицій творчих робіт митців-початківців „Палітра молодих майстрів”, яка організована спільно із Закарпатським художнім інститутом у читальній залі відділу обслуговування юнацтва, презентував свої роботи студент ЗХІ Горячкін Євген, також експонувалися роботи студентів I курсу спеціальності „Графічний дизайн” та „Живопис” Ужгородського коледжу мистецтв ім. А. Ерделі в стилі ліногравюри.

10 квітня у виставковій залі обласного музею народної архітектури та побуту за сприяння управління культури облдержадміністрації, обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України (НСМНМУ) та нашої бібліотеки відбулося свято „Великодня магія”, на якому народні майстри області провели майстер-клас із писанкарства. Дітей, учнів 3-8 класів загальноосвітніх шкіл міста, цікавили найменші деталі техніки роботи, послідовність виконання, види орнаментів та їх елементи. Наприклад, Людмила Губаль поділилася знаннями з виготовлення традиційної писанки із застосуванням воску та писачка, сім'я Балог допомогла всім бажаючим виготовити власні мальованки. Сучасні писанкарки, окрім барвників, застосовували й інші матеріали, зокрема бісер та кольорові нитки.

У третє в Ужгороді відбувся майстер-клас із виготовлення **традиційної закарпатської іграшки** в рамках Міжнародного дня захисту дітей за сприяння УК ОДА, ЗОДЮБ, обласного краєзнавчого музею та обласного осередку НСМНМУ. В цьому році учасників дійства приймав Закарпатський краєзнавчий музей.

Своїм досвідом ділилися: заслужені майстри народної творчості України Наталія Стегура (ліплення з глини), відома художниця й лялькарка Людмила Губаль (техніка виконання ляльки-мотанки), видавець Олександра Гаркуша (розмальовування дерев'яної ляльки), народна майстриня, лялькар Зіта Сенек (виготовлення іграшок із кукурудзяного листя), Олеся Рибалко (виготовлення м'якої іграшки, наповненої духмяними травами). Захоплення в усіх учасників викликали казкові герої лялькового театру „Бавка”, які зі своїми забавками та іграми створили справжню атмосферу свята.

Частими гостями бібліотеки під час канікул є діти, які відпочивають в літніх таборах, для яких бібліотекарі проводять різноманітні конкурси, огляди періодики, знайомлять з новинками літератури. Серед цікавих заходів – вікторинний коктейль „Великі казкарі з країни дитинства”, театралізовані вистави за мотивами українських казок. У відділі

обслуговування учнів 1-4 класів та сімейного читання діяла **програма літніх читань „Влітку книги я читав, переможцем класу став”**. Для різних вікових категорій були складені списки літератури для позакласного читання і рекомендовані дітям та їх батькам. У вересні-жовтні відбулися конкурсні програми котрі й визначили переможців кожного класу.

Уже четвертий рік поспіль завдяки видавництву „Грані-Т” проходить регіональний конкурс **„Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу”**. Не випадково на заключний етап конкурсу до учасників свята завітав герой казкової повісті вуйко Йой разом з акторами Закарпатського академічного обласного театру ляльок „Бавка”. Адже серед 18 відгуків, представлених на розсуд журі – 6 робіт написано на книгу відомої письменниці Галини Малик „Вуйко Йой і Лишиня”. Галина Миколаївна розповіла про свої враження від конкурсу, провела з його учасниками літературну вікторину, подарувала кожному журнал „Барвінок”, в якому друкується вже третя повість про її улюбленого героя.

Голова журі Наталія Ребрик, кандидат філологічних наук, доцент Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти, відмітила високий рівень творчих робіт і зазначила, що рецензувати твори – відповідальна та клопітка робота, адже треба багато читати і логічно мислити. Кожен учасник заключного етапу конкурсу отримав диплом та книгу сучасного українського автора. Переможцем, який отримав головний приз – нетбук, став учень ЗОШ І-ІІІ ст. № 15 м. Ужгород Богдан Задорожний. Окрім перших трьох місць журі відмітило ще декілька робіт у номінаціях „За любов до рідного краю”, „За читання у сімейному колі”, „За оригінальне втілення задуму”, „За поетичний виклад твору”, „За кращу рекламу книги”.

Довгоочікуване традиційне свято-конкурс **„Розкажу Миколаю, про що я читаю”** відбулося у відділі обслуговування учнів 1-4 класів та сімейного читання. Діти, активні читачі бібліотеки, підготували концерт для гостей та своїх батьків, які прийшли на свято Миколая. Бібліотекарі запропонували школярам цікаві загадки, літературну вікторину, кросворд, які юні читайлики залюбки розгадували. Всі учасники свята отримали „миколайчики” – подарунки від Миколая, які він залишив у своєму чобітку.

Прагнучи створити умови для самореалізації юних обдарувань, їхнього спілкування, повноцінного проведення дозвілля в 2012 році у відділі обслуговування учнів 5-9 кл. розпочала роботу **творча майстерня „Джерельце”**. Керівник об'єднання, художник за

фахом, Олеся Рибалко із задоволенням передає свою майстерність та досвід нашим користувачам. Напередодні дня Валентина відбувся майстер-клас з виготовлення вітальних листівок, сувенірів у техніці „квілінг”. На черговому занятті „Малювання на тканині – батик”

дівчата з простих однотонних футболок створювали дійсно стильні речі, які стали родзинками їх гардеробу. Ті, хто хоч раз виготовив такі ексклюзивні вироби, не залишиться байдужим до цього виду мистецтва. Цікаво пройшли майстер-класи з виготовлення ляльки-мотанки, яка була і залишається неодмінним супутником на всіх етапах життя українців. У вересні та жовтні в творчій майстерні „Різнобарв’я візерунків” та „Бісерні фантазії” дівчата та хлопці оволодівали майстерністю бісероплетіння, цікавого й корисного виду мистецтва, яке сприяє концентрації уваги, самовираженню особистості, розвиває творче мислення, уяву, фантазію. До новорічних та різдвяних свят діти залюбки виготовили власний оберіг – різдвяного янгола.

У цьому ж відділі на початку року відбулося відкриття ще одного нового об’єднання – **туристично-краєзнавчої агенції „Мандруємо разом”**. Вона створена для всіх тих, кому небайдужі рідні Карпати, хто хоче мандрувати туристичними маршрутами Закарпаття, більше дізнатися про історію та культуру свого краю. Відбулися такі засідання: медіа-презентація зимових видів спорту „Імперія снігу та льоду Закарпаття”, віртуальні подорожі „Туристична „мекка” Закарпаття”, яка познайомила з одним з чудес краю – озером Синевир, „7 чудес Закарпаття”, „Дива і таємниці України”, „У вояж закарпатською старовиною”. Познайомитися з сакральним туризмом, храмами Закарпаття, їх найвиразнішими особливостями допомогла заочна подорож „Духовні наші скарби”.

З 2012 року клуб „Діалог” продовжив свою роботу як цільовий проект соціально-психологічної та правової допомоги підліткам та юнацтву. Щомісяця учні 10-11-х класів

Ужгородської лінгвістичної гімназії ім. Т.Г. Шевченка та Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернат з поглибленим вивченням окремих предметів спілкуються з фахівцями міського та обласного центрів соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді (ЦСССДМ), ужгородського міського центру зайнятості, обласного центру Здоров’я, центру профілактики та боротьби зі

СНІДом, відділом кримінальної міліції у справах дітей Ужгородського МУ УМВС, екологічним об'єднанням.

Вічній проблемі, яка хвилює підлітків був присвячений відкритий діалог „Кохання. Забава чи сенс життя?” за участю психолога обласного центру Здоров'я А. Соскиди, яка відповідала на численні питання та запропонувала молоді арт-тренінг „Кохання: знайти і не втратити”.

Про злочинний і нелегальний бізнес, жертвами якого щороку стають тисячі громадян України, інформацію про те, що потрібно знати, аби самому не стати жертвою торгівлі, розповіла О. Несух соціальний педагог УжМЦСССДМ, під час зустрічі: „Сучасне рабство. Торгівля людьми”.

Викликали жвавий інтерес у молодих людей година спілкування „Скільки коштує наш час?”, відеолекторій „Правда про алкоголь, тютюн, наркотики”, зустріч за „круглим столом” „СНІД: новий погляд”, тренінг „Поняття гендер, гендерна ідентичність та стереотипи”. Також юнаки та дівчата долучилися до акції „16 днів боротьби з насильством”.

З нагоди **Всеукраїнського дня бібліотек** відбулася промо-акція „Vivat, бібліотеко!”, яка розпочалася театралізованим святом „Подорож до Царства Книги”. Діти із задоволенням познайомилися з історією виникнення книг та бібліотек, прийняли активну участь у літературній вікторині, поспілкувалися з „Королевою книг”. Привітати юних шанувальників книги прийшли депутати обласної та міської ради Володимир Чубірко та Михайло Мегеш, які подарували кожному учаснику свята цікаві книги. Незвична віртуальна подорож „Бібліотеки без кордонів” викликала неабиякий інтерес у користувачів юнацького віку. Протягом вересня відвідувачі також мали змогу ознайомитися з інформаційними виставками: „Найкращі бібліотеки України для дітей”, „Знайомтесь, бібліотеки Закарпаття”, „Най... най... най... КНИЖКА”, „Бібліотека вдячна...” на якій були згуртовані книги, подаровані книгозбірні закарпатськими видавництвами та авторами.

Бібліотекою здійснюється **організаційно-методичне забезпечення** бібліотек області, що обслуговують дітей та юнацтво. Протягом січня здійснено статистичний аналіз їх діяльності та спільно з ЗОУНБ підготовлено щорічне видання „Бібліотеки Закарпаття в дзеркалі статистики. Рік 2011”. З метою узагальнення та популяризації кращого досвіду бібліотек області, що обслуговують дітей та юнацтво, видано інформаційний бюлетень „Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву: цифри і факти. Вип. 5”.

Проведено експертно-діагностичний аналіз діяльності бібліотек Ужгородської МЦБС, Хустського району, м. Хуст та Іршавської ЦБС з питань обслуговування дітей та юнацтва та

моніторинг виконання зауважень і рекомендацій обласних методичних центрів Мукачівською міською ЦБС та Виноградівською ЦБС. Висновки щодо проведеної роботи були доведені до керівництва місцевих органів влади.

Належна увага приділяється підвищенню кваліфікації бібліотечних працівників області. Продовжуючи використовувати такі традиційні форми, як науково-практичні конференції, семінари, практикуми, застосовуються модернізовані та інтерактивні форми: тренінги, творчі лабораторії, мультимедійні презентації. З метою підвищення ефективності діяльності районних та міських ЦБС, відповідно до плану роботи управління культури ОДА спільно з ЗОУНБ ім. Ф. Потушняка, бібліотека прийняла активну участь у підготовці та проведенні обласної школи керівника **„Сільська бібліотека: соціальні орієнтири, ресурсний потенціал”** (07-08.08.12) на базі Тячівської ЦБС. Темі виступів та консультацій фахівців бібліотеки: „Стан бібліотечного обслуговування дітей та юнацтва в сільських бібліотеках”, „Підтримка та розвиток дитячого читання. Зарубіжний досвід”. Також в секції заступників директорів ЦБС з питань обслуговування дітей відбулося ділове спілкування на тему: „Сільська бібліотека для дітей: нові орієнтири та соціальне партнерство” та творча лабораторія „Пропонуємо свій досвід”.

Для заступників директорів ЦБС з питань обслуговування дітей на базі Виноградівської РДБ відбувся обласний семінар-практикум **„Бібліотечні фонди для дітей: проблеми сьогодення, перспективи майбутнього”** (29.11.12). До програми семінару ввійшли: доповідь директора ЗОДЮБ „Бібліотечні фонди для дітей в бібліотеках області на сучасному етапі”, виступ заступника директора з питань обслуговування дітей „Організація відкритого доступу в бібліотеці для дітей. З досвіду роботи бібліотек Кіровоградщини”, консультація зав. відділу комплектування та організації бібліотечних фондів „Сучасні підходи та принципи формування бібліотечних фондів для дітей”, виступи заступників директорів Свалявської, Іршавської, Виноградівської РДБ. Під час ділової гри „Боржники у дитячій бібліотеці” відбувся розбір різних ситуацій. Здійснивши аналіз домашніх завдань (створення мультимедійних презентацій) під назвою „Збережи книгу – збережи фонд”, серед кращих визначено Воловецьку, Великоберезнянську, Перечинську, Міжгірську, Мукачівську РДБ та Мукачівську МЦБС.

З метою вдосконалення діяльності сільських бібліотек-філій районних централізованих систем області спільно з ЗОУНБ ім. Ф. Потушняка проведено **День сільської бібліотеки в обласних бібліотеках**, учасниками якого стали завідувачі бібліотеками-філіями Великоберезнянського, Мукачівського, Перечинського, Свалявського

та Тячівського районів. Провідними фахівцями книгозбірні були надані консультації із застосуванням мультимедійних засобів на різнопланові теми. Проте, оглядова екскурсія бібліотекою ще раз довела прописну істину: „Краще один раз побачити, ніж сто раз почути...”.

Протягом звітного року заступники директорів з питань обслуговування дітей та юнацтва брали участь в районних семінарах бібліотечних працівників Мукачівської, Ужгородської, Свалявської ЦБС, Берегівської МЦБС, обласного тренінгу „Сучасна бібліотека в інноваційному просторі”. Фахівці бібліотеки були учасниками у виїзних обласних курсів підвищення кваліфікації бібліотечних працівників Берегівської та Виноградівської ЦБС. На базі бібліотеки в березні та серпні відбулися заняття обласних курсів підвищення кваліфікації шкільних бібліотечних працівників області, яким було надано ряд консультацій та проведено практичні заняття: „Бібліотека, як інформаційний центр навчально-виховного процесу”, „Методика проведення просвітницьких заходів для учнів 1-4 класів та їх батьків”, „Інтерактивні форми роботи з дітьми та юнацтвом у бібліотеці”, „Формування інформаційної культури юних користувачів: новий погляд”.

Бібліотекам для дітей області були надані методичні рекомендації та поради щодо проведення Всеукраїнського Тижня дитячого читання, відзначення Міжнародного дня захисту дітей „Дитині про її права”, регіонального конкурсу „Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу”. Підготовлено та видано методико-бібліографічні матеріали „1943. Корюківка...”, „IQ. Як підвищити свій інтелект”. Вийшли друком два випуски методичного видання „Фаховий блокнот. Методичні рекомендації, поради”. Другий випуск видання „Бібліотека як організатор сімейного читання” пропонує рекомендації щодо організації сімейного читання в бібліотеках, анкету для батьків, програму сімейного читання, розробку виставки-рекомендації, сценарії Дня сімейного читання та родинного свята, інформаційні джерела. Третій випуск „Організація бібліотечних фондів для дітей” висвітлює питання вивчення, обліку та збереження бібліотечних фондів, а також організацію ведення каталогів в бібліотеках для дітей.

У відділі організаційно-методичної та інформаційної роботи оформлені два інформаційні стенди „Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву” та „Методичний експрес”. На першому представлена мережа бібліотек, основні показники діяльності, графіки обстежень, дані про бібліотечний персонал. Другий стенд вміщує розділи: „Бібліоконсультант”, „Творча лабораторія”, „Соціологічні дослідження”, „Формат успіху: досвід бібліотек”.

Значна увага приділялась вивченню потреб та інтересів читачів, зворотньому зв'язку з

користувачем для забезпечення якісного бібліотечного обслуговування. З метою визначення реального рівня патріотизму української молоді на протязі березня – вересня ЗОДЮБ та ЦРБ області брали участь у Всеукраїнському соціологічному дослідженні „Патріотизм у розумінні сучасної молоді”, організатором якого була ДБУ для юнацтва, Всеукраїнському анкетуванні „Привабливість бібліотечної професії”, у Всеукраїнському дослідженні, ініційованому НБУ для дітей: „Бібліотека, книга, читання – орієнтації підлітків” та Всеукраїнському моніторингу „Краща книга року – 2012”.

Визначити коло читання у сучасній сім’ї, традицій сімейного читання та значення книги у житті батьків та дитини допомогло обласне соціологічне дослідження „Родина – територія читання”, базами проведення якого стали обласна та центральні бібліотеки для дітей. В бібліотеці також було проведено локальні анкетування: „Змістовне дозвілля. Яке воно?”, „Вільний час – простір для розвитку”, „Наркоманія: злочин чи хвороба”.

Інформація про виконану бібліотекою роботу неодноразово висвітлювалась у засобах масової інформації. На власному веб-сайті оперативно знаходять своє відображення анонси подій, новини з життя книгозбірні. В місцевій пресі – „Новини Закарпаття”, „Ужгород”, „Срібна Земля-Фест”, „Трибуна” – було опубліковано 11 статей. На каналах Закарпатської обласної державної телерадіокомпанії Тиса-1 та ТРК М-студіо транслювалися 16 телесюжетів про творчі акції та заходи бібліотеки. Про відділи бібліотеки та їх діяльність відбувся цикл передач (7) у програмі „Книголюбчики” та радіо Тиса-FM у програмі „Дзига” обласної телерадіокомпанії.

Дитячі книгозбірні: єдність в різноманітті

Більшість бібліотек області, що обслуговують майбутнє покоління, сьогодні продовжують залишатися важливим й затребуваним інститутом, з вдало організованим простором, призначеним для реалізації творчої та соціальної активності дітей. Вимога сьогодення – постійно змінюватись, бути активними, шукати нові шляхи залучення до читання, щоб бути цікавими для юних користувачів. Адже бібліотека, яка замкнута в собі, навряд чи здатна вижити. Необхідність пошуку нових підходів до співробітництва з соціальними партнерами, розвиток сучасного мислення, оперативного реагування на основні події – запорука успішної діяльності, що красномовно доводить досвід роботи дитячих бібліотек області.

Працівники **Берегівської районної бібліотеки для дітей** власними силами обладнали дитячу кімнату, де діти мають змогу почитати цікаві дитячі журнали, переглянути виставку дитячих малюнків „Читаємо і малюємо”, познайомитися з роботами учасників клубу „Саморобкін” та й самим зайнятися творчістю. Духовному розвитку дітей, вихованню найкращих людських почуттів – доброти, милосердя, розуміння прекрасного – був присвячений комплекс заходів „Твори добро, бо ти людина”. Читачі молодшого та середнього шкільного віку, приймали участь в етичній абетці „Чи болить недобре слово”, літературній годині „Байка розважає й моралі навчає” (за творами Леоніда Глібова) та ін.

Пріоритетною для багатьох бібліотек-філій району стала допомога щодо організації сімейного читання, духовного єднання батьків і дітей, збереження сімейних традицій, реліквій, вивченню родовідного дерева. Для читаючих родин були оформлені книжкові виставки, виставки-калейдоскопи, тематичні полиці, проводилися години спілкування, такі як „Читаю я, читає вся моя сім'я” (б/ф с.Свобода), „Улюблена книга моєї родини” (б/ф с.Береги), „Книга. Сім'я. Дитина” (б/ф с.Попово, Боржава, Гетен).

Головне завдання **Берегівської міської бібліотеки для дітей** полягає у формуванні інформаційної культури користувачів, розвитку культури читання та підвищення рівня популяризації книги. Поєднуючи різні форми роботи працівники книгозбірні зацікавлюють дітей процесом читання. Програма бібліотечних уроків складається таким чином, щоб забезпечити поступове набуття та поглиблення знань про книгу і бібліотеку: від загального ознайомлення в молодших класах до знання змісту окремих розділів книжкового фонду, використання каталогів і картотек, бібліографічних посібників та інформаційних ресурсів у

старших класах. Проведенню індивідуальних та групових занять сприяє тематичний стенд „Дитяча бібліотека інформує”.

„Карнавал прекрасних пелюстків” – під такою назвою відбулося свято квітів,

присвячене Дню захисту дітей, яке організували працівники **Великобerezнянської РДБ**. Ведучі свята, а також активні юні читачі бібліотеки розповідали легенди та вірші про квіти символи, їх виникнення. Адже немає жодної української хати, біля якої дбайливі руки господині не влаштували б яскравих квіткових острівців. Квіти – постійні супутники нашого життя. Популярністю

користувалася виставка „Квіти – це історія нашого життя”.

З метою розкриття фонду у цій бібліотеці організуються різні книжкові виставки інноваційного напрямку: виставка порада „Зупинись! Подумай! ”, виставка застереження „Земля дана нам на віки”, виставка рекомендація „Зростаєте з нашими книжками” та ін.. Влучне слово, оригінальна думка, несподіване звернення бралися за основу організації виставок „Найпопулярніші книги року”, „Прочитай, зацікав, порекомендуй”, „Через читання – до успіху”, „Твій літературний контингент”, „Бути розумним – круто! ”

Працівники **Виноградівської районної бібліотеки для дітей** приклали максимум зусиль, аби зробити бібліотеку привабливою для юних читачів. Книжковий фонд розкритий цікавими, барвистими книжковими виставками та тематичними полицками: „Світ в мені і в світі Я”, „На всіх вітрилах – в книжкове море”, „Веселковий світ твоїх захоплень” та ін., при оформленні яких використовувався широкий спектр айс-стоперів – різноманітних предметів, які перетворюють книжкові виставки у виставки-інсталяції.

Особливим напрямком роботи цієї бібліотеки є діяльність в рамках Благодійного проекту „І ваші долі людям не байдужі”, метою якого є допомога дітям з особливими потребами, створення умов для творчої самореалізації вихованців дитячого будинку-інтернату №3 м. Виноградів з вадами інтелекту, розвитку їх індивідуальних

можливостей і здібностей. В рамках проекту було проведено ряд заходів, серед яких: театралізоване дійство „Світ колядок та щедрівок”, виготовлення великодніх композицій „Від серця до серця”, святковий концерт „Весняний дивограй”, свято з нагоди Дня працівників освіти „Іде по сонячних світах в країну Знань мій

вчитель”. З нагоди відзначення Дня незалежності України працівники бібліотеки разом з

членами клубу „Сонцевіт” підготували для вихованців дитячого будинку літературно-музичну композицію „Я живу і співаю, бо живе і співає Україна моя”.

Цього року **бібліотека філія для дітей смт Королево** створила власний блог, на якому висвітлюються новини бібліотеки та селища, нові надходження, віртуальні виставки, представлено роботи юних творчих дарунів. Відвідувачам блогу надається можливість читати книги в он-лайн режимі, а малятам дивитися казки та грати в ігри.

Блог наповнений анімаційними ефектами та слайд-шоу, що привертає увагу юних користувачів.

Працівники **Воловецької районної бібліотеки для дітей** знаходяться у постійному

пошуку нових форм роботи, які б викликали у користувачів інтерес та потребу у читанні. Повністю змінилося наочне оформлення бібліотеки, з'явився куток дозвілля для наймолодших читачів „Читають всі!”.

„Справжнім святом читання стала ініційована бібліотекою акція під відкритим небом „Даруймо людям мудрість книг” до Всеукраїнського дня бібліотек, що відбулася у центрі селища. Вона пройшла під девізом „Читати – це круто, читати – це клас, читай разом з нами, читай краще нас!”.

Під час акції відбулися: огляд нової, сучасної літератури, виставка дитячих малюнків „Я і моя бібліотека”, нагородження медалями кращих читачів дитячої бібліотеки, конкурс малюнків на асфальті „Книга – найцінніший скарб”, флеш-моб „БІБЛІОТЕКА FOREVER!”. На закінчення свята учасники акції й просто перехожі з задоволенням куштували великий торт у вигляді книги „Смачна книга” та запустили в небо повітряні кульки із адресами бібліотек.

Соціальне партнерство як необхідний інститут цивільного суспільства стало однією з основних функцій **Іршавської РДБ**, прогресивною формою її взаємодії з користувачами та різними організаціями. Альтернативою скромному, непомітному існуванню ця бібліотека обрала сучасну „прозору” бібліотеку, що „в усіх на слуху” і має сталу позитивну репутацію і в місті і в районі.

Четвертокласники міста спілкувалися з Іршавським міським головою у дитячій бібліотеці. Ініціаторами зустрічі стали самі учні, а бібліотекарі здійснили їх бажання. Під час зустрічі діти цікавилися,

чим любить займатися мер у вільний час, чи займається спортом, як вчився у школі, розпитали про улюблені дисципліни та улюблені книжки. Відповівши на запитання дітей, розповів про плани на найближче майбутнє. Наостанок учні подякували за цікаву розповідь та запевнили в тому, що підтримують всі намагання зробити рідне місто красивим і сучасним.

Про те, як навчитися створювати і зберігати добрі стосунки вдома, в школі, з товаришами на вулиці, діти могли дізнатися на інформаційно-просвітницькій годині „Урок ввічливості”, проведеним спільно з психологом районного центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді. Цікавим доповненням стала п’еса за казкою “Герої казкового замку”, яку продемонстрували юні актори зразкового дитячого музично-драматичного театру „Пролісок”

Іршавського районного будинку культури (режисер-постановник та керівник Василь Філеш).

Напередодні 19 грудня в бібліотеці пройшло свято, присвячене Дню св. Миколая, на якому його учасники співали, танцювали та розповідали вірші. Доповненням до мультимедійної презентації про новорічно-різдвяні звичаї та традиції Закарпаття, стала розповідь настоятеля Свято-Василевського храму о. Василя, який більш детально ознайомив присутніх із історією життя цього святого.

Чарівною прикрасою свята стала „Книжкова ялинка”, створена бібліотекарями та читачами, яка порадувала око малечі і стала місцем, де Святий Миколай залишив солодощі для гостей святкового дійства.

Цікава робота щодо стимулювання дитячого та сімейного читання здійснюється працівниками **Міжгірської районної бібліотеки для дітей**. Багато років на базі бібліотеки успішно діє програма літніх читань „Канікули з книгою”. Цього року відбулася акція „Бібліотека на

майданчику”, під час якої разом із читачами-активістами працівники бібліотеки провели заходи для дітей-дошкільнят. Голосні читання кращих дитячих книг та журналів, рухливі ігри, конкурси та розгадування загадок

дуже сподобалися дітлахам. В результаті – значно збільшилось відвідування бібліотеки батьками й дітьми.

Уже 20-й рік поспіль дитяча бібліотека організовує районне свято Матері. Тут збираються цілі родини, щоб віддати шану і поклонитись Матері – Небесній, Матері – Земній та Матері – Україні. Із великим піднесенням учнями школи та учасниками краєзнавчо-мистецького клубу „Трембіта” було проведено літературно-музичну композицію „Ми матір називаємо святою”. Свято відбулося за участі представників влади (голови РДА, начальника відділу у справах сім’ї та молоді), вчителів, священнослужителів, матерів-героїнь та молодих матерів.

Справжньою подією став масовий флеш-моб, що відбувся в Міжнародний день захисту дітей під різноманітними гаслами: „Ми любимо свою бібліотеку”, „Кидай мишку – читай книжку”, „Читайте разом з нами”. В акції взяли участь понад 180 дітей, начальник відділу у справах сім’ї та молоді РДА, начальник служби у справах дітей РДА, вчителі Міжгірської ЗОШ І-ІІІ ст. №1, Лозянської ЗОШ І-ІІ ст. №1. Одна з найбільших вулиць селища перетворилася на бібліотеку просто неба. Діти із задоволенням ознайомили перехожих із книжковими новинками, гортали сторінки яскравих журналів, приймали участь у різноманітних конкурсах та вікторинах.

Під час літніх канікул цікаві заходи відбулися у Синевирській, Ізківській, Негровецькій, В.Студенівській, Соймівській, Репинській, Лісковецькій, Присліпській, Лозянській сільських бібліотеках-філіях, де взяли участь діти, які відпочивали у таборах з денним перебуванням на базі загальноосвітніх шкіл району. Серед незабутніх заходів – свято дитинства „Віддамо цей світ дитині”, екологічна мандрівка „Світ навколо нас”, інформкалейдоскоп „Щоб знати – треба прочитати!” та ін.

Просвітницькі заходи та творчі акції, які відбуваються в **Мукачівській МЦДБ** завжди проходять з використанням різноманітних нестандартних форм роботи. Вже п'ятий рік поспіль бібліотекою проводяться конкурси на кращу творчу роботу з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек. Цьогоріч юні користувачі проявляли свою фантазію та виражали своє бачення емблеми (логотипу) бібліотеки. В конкурсі взяли участь учні майже усіх шкіл міста. Понад 30 учасників було відзначено грамотами, подяками та призами від бібліотеки. Кращі роботи експонувалися в читальній залі та у вітринах бібліотеки.

У рамках відзначення Всесвітнього Дня книги і авторського права відбулася зустріч із дитячою письменницею Марією Раді та презентація її нової книги „Пригоди Петрика на Марсі”. На зустріч з авторкою завітали учні 5-6 класів ЗОШ №2 та Мукачівської гімназії. Під звуки космічної музики ведуча прочитала вірші про космос, повідомила про досягнення людства в галузі астрономії, науки й техніки, про зв'язок цих досягнень з фантастикою. Родзинкою зустрічі стала інсценівка початку книги про Петрика у виконанні гуртківців студії „Художнє слово”. Відповідаючи на численні запитання, Марія Юрївна розповіла присутнім з свою біографію, познайомила з творчими планами, обговорювала деякі частини книги, що найбільш припали до душі юним читачам. На закінчення зустрічі відбулися автограф- та фото- сесії.

День Святого Мартина відзначають 11 листопада. Це свято є дуже популярним у Європі. Вперше бібліотекою був організований літературний конкурс на кращий прозовий

твір на тему „Святий Мартин – покровитель міста Мукачева”. Юні таланти творили у найрізноманітніших літературних жанрах: казки, легенди, оповідання, есе. Члени журі, серед яких був головний редактор газети „Мукачівська Ратуша” М. Ряшко та голова літературного об'єднання „Рідне слово” М. Шушкевич, відмітили кращі роботи, поділилися творчим досвідом

та дали поради конкурсантам. Переможці отримали грамоти та книги від бібліотеки, зачитали вголос власні твори. Творчі роботи трьох переможців були опубліковані в районній газеті. Для закріплення знань про рідне місто та його покровителя бібліотекарі запропонували присутнім ерудит-паузу та кросворд „Святий Мартин”. По завершенні урочистої частини відбувся перегляд виставки-презентації книги О. Філіпова „Під плащем святого Мартина” та майстер-клас з виготовлення ліхтарика до Дня святого Мартина.

У зоні постійної уваги працівників **Мукачівської районної бібліотеки для дітей** – діти з обмеженими фізичними можливостями, діти позбавлені батьківського піклування, а також представники етнічних меншин, яких чимало проживає на території села. Несподіваний відгук одержав диспут „Я толерантна особистість”, в ході якого виявилось, що не всі відносяться толерантно до ромів, до людей інших національностей. Диспут допоміг опанувати непросто мистецтво жити у згоді з

собою та іншими людьми, відмінними від більшості, але абсолютно рівними в своїх правах та свободах, навчитися терпінню, повазі, чуйності, милосердю по відношенню до інших.

Діяльність бібліотеки також спрямована на підвищення інформаційної культури підрастаючого покоління. Креативно працівники бібліотеки підійшли до проведення бібліотечних уроків, Днів інформації та Днів бібліографії, використовуючи слайдові мультимедійні презентації. Вони допомагають у навчанні інформаційної грамотності, знайомлять з документальними ресурсами бібліотеки, інформаційно-пошуковими системами, банками корисних даних, віртуальними бібліотеками світу.

З метою виховання у дітей національної свідомості, духовної культури, гордості за нашу славу Україну, в день Державного Прапора України та напередодні Дня Незалежності України в **Перечинській районній бібліотеці для дітей** було проведено літературно-

музичну композицію „Шлях до Незалежності – довжиною в історію”. На свято були запрошені Кравчук О.І., заступник голови Перечинської РДА, завідувача сектором з питань внутрішньої політики Перечинської РДА, письменники Перечинщини Козак І.Ю та Мулева В.В. У читальній залі бібліотеки було розгорнуто тематичну книжкову виставку „Україна – держава Європейська” і

проведено бібліографічний огляд літератури. Гарним доповненням масового заходу стали пісні та вірші про Україну.

З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек разом з працівниками ЦРБ була проведена акція, під час якої в парку перед бібліотекою для дітей були розгорнуті книжкові виставки, звучали привітання на адресу бібліотекарів від маленьких користувачів. Усім перехожим, діти, одягнені у казкових героїв Знайка і Незнайка, роздавали буклетики-рекламки з інформацією про роботу бібліотеки для дітей. До цього також додавались цукерки, на яких було прикріплено смайлик з написом „Перечинський вітамін читання”. В ході цього заходу проводилась акція „Прощення гріхів”. Свято доповнював музичний супровід, який додавав усім гарного, святкового настрою.

Головною метою діяльності **Рахівської РДБ** було створення сприятливих умов для забезпечення відкритого та зручного доступу до інформації. Здійснений ремонт та придбане нове бібліотечне устаткування естетично і комфортно змінило бібліотеку і стало радістю для юних користувачів.

Значну роль у формуванні патріотичних та національних почуттів у дітей відіграє краєзнавча та народознавча робота книгозбірні. Нові надходження з даної тематики популяризуються за допомогою виставок і переглядів „Література рідного краю”, „Мальовнича Рахівщина”, „Пізнай себе, свій народ, свою землю”. Пізнати історію свого народу, традиції і звичаї рідного краю допомогла народознавча година „Немає переводу добрим звичаям народу”. Голосні читання легенд про гори, річки, села допомогли користувачам-дітям довідатися „Як Ерла стала Говерлою”, „Про дівчину Свидину, квітку Едельвейс і гору Близницю” та інші. Корисною стала година поезії „Поетична Рахівщина”, народознавча година „Українська демонологія”, час цікавої інформації „Українська мова на Закарпатті”.

З метою реклами діяльності **Свалявської бібліотеки для дітей** та її послуг під час літніх канікул проведено День відкритих дверей „Дитяча бібліотека – книжковий дім, будь читачем у ній”. Він розпочався з екскурсії для наймолодших читачів та журнальною

мандрівкою „Про все цікаве на планеті – читай в журналі та газеті” для учнів 5-8 класів. Учні 5-6-х класів мали змогу прийняти участь в інтелектуальній грі „Літературне лото”: хто і правильно і швидко складе картки з трьох частин – прізвище автора, назва твору та головні герої? Переможцем стала команда вихованців Свалявської ЗОШ I-III ст. №1. Насамкінець відбулося змагання у конкурсі читців, а на завершення було

презентовано програму літніх читань „На канікули з книгою”.

На Свалявщині започатковано таку цікаву форму роботи з дітьми, як бібліокарусель „Від села до села, від бібліотеки до бібліотеки” під девізом „Нас єднає книга”. Суть її полягає у тому, що найкращі читачі з однієї сільської бібліотеки мають можливість відвідати книгозбірню іншого села району. Для цього розроблено маршрути, де вказані визначні місця,

пам'ятники, природні пам'ятки, які будуть відвідувати гості, заплановані зустрічі із знайомими людьми даного населеного пункту, визначено категорію учасників, підготовлено масовий захід. Перша така історико-етнографічна подорож „Мова та побут жителів села Родникової Гути” пройшла для користувачів-дітей бібліотеки-філії с. Росош.

Бібліотечні виставки, що експонуються в **Тячівській РДБ**, не тільки допомагають розширити і поглибити знання, одержані учнями в школі, але й активізують їх мислення, навчають самостійно працювати з книгою. Оригінальною є книжкова виставка „Скарби

книжкових фондів”, на якій представлені книги за шкільною програмою для дітей старшого шкільного віку. Родзинкою цієї виставки є те, що тут представлена скриня з „золотими монетами” – скарб, який знайшов морський пірат. На монетах можна прочитати короткий зміст книг, цікавий уривок, відгуки читачів, які спонукають до її прочитання.

Співпраця бібліотеки з місцевою газетою „Тячів”, у якій діє рубрика „Літературна перерва”, сприяє популяризації читання серед дітей й залученню нових користувачів. У ній щотижня розповідається про читацьке захоплення одного з активних відвідувачів дитячої бібліотеки (з фотографією), а також читачі газети мають нагоду оцінити перші літературні проби юних авторів.

Навчити дітей реально оцінювати екологічну ситуацію, виховувати шанобливе ставлення до всього живого, любов до рідного краю, виховувати почуття відповідальності за збереження природи – було основним завданням екологічної години, яка відбулася у бібліотеці з учнями першого та четвертого класу ЗОШ №1 ім. В. Гренджі-Донського. Учні першого класу у сценічних костюмах Берізки, Зайчика, Білочки, Метелика, Маків розповідали віршики та співали пісні. Учні четвертого класу запросили всіх присутніх у віртуальну мандрівку до Угольсько-Широколужанського заповідного масиву Закарпаття. Сценічні Лісник, Еколог, Журналіст, Флора, Фауна, Червона книга допомагали мандрувати, знайомили з тваринами і рослинами, які живуть і ростуть у заповіднику та занесені до

Червоної книги України.

У звітному році **Ужгородською міською бібліотекою для дітей** запроваджено нову акцію „Підвішена книжка”. В бібліотеку батьки приносять прочитані їхніми дітьми книжки, таким чином міняючись книгами з іншими батьками. Такою послугою скористалося багато малозабезпечених сімей.

Читацька конференція „Колись вони були на світі травнем” була присвячена ювілеям двох корифеїв-літераторів, двох Шевченківських лауреатів – 70-річчю від дня народження Петра Скунця та 90 років від дня народження Івана Чендея. Щоб охопити більшу аудиторію, читацька конференція відбулася в актовому залі ЗОШ I-III ст. №6, і зібрала більше ніж 250 учнів 6-9 класів. За розробленим бібліотекою сценарієм діти розповіли про життєвий та творчий шлях цих відомих в нашому краї та далеко поза його межами майстрів слова. Шкільний ансамбль виконав улюблені пісні письменників, своїми спогадами поділилася поетеса Христина Керита.

Активізувалась робота з творчо обдарованими дітьми. З вересня тут працює гурток юних художників „Весела палітра”, яким керує художниця, заслужений вчитель України, відмінник народної освіти, автор 17 книжок Ангеліна Андріївна Турак. Керівник гуртка допомагає учасникам об’єднання викласти на папері своє вміння, по-своєму розкрити свою творчість і фантазію. Діти цієї творчої групи займаються 2 рази на тиждень. Щотижня в бібліотеці експонуються нові художні роботи: живопис, техніка квілінгу, витинанки, паперова мозаїка тощо. Учасники творчого об’єднання приймали участь у Всеукраїнському конкурсі „Я хочу жити в якісному світі”.

Удосконалюючи форми та методи індивідуальної та масової роботи з користувачами – дітьми в **Хустській районній бібліотеці для дітей** проводилась робота з дітьми різних вікових категорій з розвитку творчих їх здібностей, виховання у користувачів любові до своєї Батьківщини та рідного краю, виховання громадянської позиції дітей та підлітків. Тут діє клуб „Ерудит”, що об’єднує обдарованих дітей, з якими протягом року було проведено ряд цікавих засідань, інтелектуальних ігор, вікторин, конкурсів різноманітної тематики: „Розумовський”, „Що? Де? Коли?”, „Морально-етичне виховання” та ін.

Знайомлять відвідувачів бібліотеки з талановитими дітьми краю персональні виставки творчих робіт „Ріднокрай”. Користувалась підвищеним інтересом виставка талановитої дівчинки, активної читачки бібліотеки Еміліани Матей. Її роботи відображають неповторну красу природи Закарпаття, пронизані теплом та гармонією. До речі, вона стала переможницею конкурсу „Кращий логотип бібліотеки”.

При **Чопській міській бібліотеці для дітей** діє клуб за інтересами для дітей молодшого шкільного віку „Світлячок”. Мета клубу – популяризація кращих творів українських і зарубіжних авторів. Теми засідань різні: проводяться колективні читання, хвилинки-цікавинки „Сторінками дитячих журналів”, конкурс малюнків „Твоя улюблена казка”, літературний ранок „Українським дітям – українське слово”. Під час засідань клубу діти проявляють фантазію, ерудицію, демонструють свої артистичні здібності.

Аналізуючи діяльність бібліотек області, переконуємося, що в своїй роботі бібліотечні фахівці набули нового професійного мислення, відкритого до нетрадиційних методів роботи, до запровадження кращого світового та вітчизняного досвіду бібліотечної практики.

Бібліотеки краю для підлітків та юнацтва

Сьогодні молода людина – це головний читач для будь-якої бібліотеки. Формування його світогляду, інтелектуального потенціалу, духовності та моральності є призначенням бібліотеки як інформаційного, соціального, просвітницького закладу. Саме тому бібліотеки, які обслуговують користувачів юнацького віку, повинні йти у ногу з сьогоденням і думаючи про майбутнє, спрямовувати свою діяльність на реалізацію освітнього процесу, вибору моделі життєвого самовизначення та соціалізації молоді.

В центрі уваги **Воловецької ЦРБ** знаходиться національно-патріотичне виховання юнацької молоді. Одним із завдань є підготовка молоді допризовного віку до військової служби, формування у неї готовності захищати Вітчизну. В бібліотеці відбувся вечір-зустріч „Солдатами не народжуються – солдатами стають”. Заступник військового комісара Свалівсько-Воловецького ОРВК капітан Ю.М.

Волошин розповів майбутнім призовникам про порядок призову до Збройних Сил України, альтернативну службу, військові навчальні заклади України, наголосив на відповідальності, яка несеться за порушення законодавства про загальний військовий обов'язок, а також відповів на численні запитання юнаків. Присутні також мали змогу поринути у віртуальну подорож „Ми – обличчя епохи”.

Актуальною проблемою сьогодення, від якої залежить майбутнє людства, є проблеми екології. Тому необхідною є еколого-просвітницька діяльність серед підлітків та юнацтва. У **В. Березнянській ЦРБ** діє молодіжний екологічний клуб „Юний еколог”. Учасники клубу беруть участь у екологічних вікторинах, диспутах, лекціях, бесідах, спілкуються з

провідними спеціалістами, цікавими людьми району. Юні екологи допомагають працівникам Ужанського національного парку у прибиранні, діляться своїми думками щодо поліпшення його стану, ходять на екскурсії різними туристичними маршрутами, активно запрошують своїх друзів на засідання клубу. Багато учнівської молоді зібрали лекторій „Парки – легені міст і сіл” з провідними спеціалістами національного парку та віртуальна екскурсія „Найкращі парки світу”.

Урізноманітнення форм та методів популяризації української мови – стиль діяльності **Виноградівської ЦБС**. З нагоди Міжнародного дня рідної мови в читальному залі ЦРБ за

безпосередньої участі студентів Ужгородського коледжу культури і мистецтв проведено

свято рідної мови „Живи і квітни, мово рідна!” для студентів 1-2 курсу Виноградівського державного коледжу. У виконанні Бідзілі С., Шітив Н., Поштак Г., Роман Н. звучали розповіді про рідну мову, декламувалися вірші Т.Шевченка „Зацвіла в долині”, „Рече та стогне Дніпр широкий”, „Тече вода з-під явора”, „Садок вишневий коло хати”, Лесі Українки – „Доля”.

Окрасою свята стали звукозаписи пісень у виконанні знаменитих виконавців: Р. Кириченко „Звучи рідна мова”, Д. Гнатюка „Пісня про рушник”, О. Білозір „Ой зелене жито, зелене”, „Україно моя, рідний край”, „Любіть рідну мову”. На завершення свята юнакам та дівчатам подарували інформаційні листівки до Міжнародного дня рідної мови.

День української писемності та мови працівники Виноградівської міської бібліотеки-філії спільно з активістами клубу „Афродіта” відзначили промо-акцією „Заговори, щоб я тебе побачила...”. Під час проведення акції дівчата вийшли на вулицю і звернулися до перехожих із запитаннями: „Чи знаєте Ви, яке свято ми відзначаємо сьогодні? Якою мовою розмовляють ваші батьки та діди, бабусі? Які вислови про мову Ви знаєте?” та інші. Намагаючись привернути увагу щодо проблем української мови, учасники акції розповсюджували пам’ятки зі зразками найбільш поширеніших помилок слововживання.

Виховати здорове покоління, не обтяжене згубними звичками – палінням, наркоманією, алкоголізмом – справа не проста. У міській бібліотеці-філії відбулася зустріч студентської молоді „Молодь за здоровий спосіб життя”. У простій, невимушеній

розмові молоді люди визначали життєві цінності, роль здорового способу життя та формування відповідної поведінки, ділилися своїми ідеями про те як корисно проводити свій вільний час, зачитували творчі доробки. Завершенням зустрічі став відеозапис лекції Марини Грибанової „Правда про наркотики”.

В **Іршавській ЦРБ** для користувачів юнацького віку спільно із спеціалістами Центру зайнятості було проведено День інформації „Золоті кадри ХХІ століття”. Провідні спеціалісти розповіли підліткам про потрібні професії в нашому регіоні, навчальні заклади, в яких можна здобути ту чи іншу професію. День інформації доповнював перегляд літератури „Ярмарок професій”, фактографічні бази даних „Куди піти вчитися”, „Професійно-технічні навчальні заклади України, в яких здобувають робітничі професії учні з вадами фізичного та розумового розвитку”. Працівниками бібліотеки юнакам та дівчатам надано консультацію „Як за допомогою ДБА бібліотеки знайти інформацію про навчальні заклади України, регіону”. На завершення Дня інформації серед підлітків були розповсюджені рекламні бюлетені, які містили багато цікавої, необхідної інформації.

Став справжньою мистецькою подією літературно–музичний вернісаж „Чарівник поетичного слова”, присвячений 100-річчю від дня народження видатного українського поета А. С. Малишка, який пройшов у **Міжгірській ЦРБ**. Працівники бібліотеки познайомили студентів медичного коледжу з творчим та життєвим шляхом генія української культури, який народився під Обухівськими зорями у маленькій хатині сільського шевця-чоботаря. Юнаки та дівчата декламували відомі вірші поета, мали змогу почути шедеври знаменитих українських мелодій: „Пісня про рушник”, „Вчителько моя”, „Моя стежина”, „Київський вальс”, „Пісня про Київ”.

У літературі кожного народу, серед її великих творців, є поети, імена яких оповиті невмирущою любов'ю і славою. Таким поетом українського народу є Тарас Шевченко. Працівники **Мукачівської МЦБ** спільно з юнацьким активом з нагоди 198-ї річниці від дня народження Т. Шевченка провели літературно-музичну композицію „Великий син великого народу”. Про значення творчості Кобзаря у вихованні підростаючого покоління говорила голова Мукачівського міського осередку Союзу жінок-українок Л. І. Оленушинець. Силу і глибину Шевченкового слова відчули присутні через його поезію, яку натхненно озвучили учениця Мукачівської ЗОШ № 2 ім. Т. Шевченка Грєба Тетяна, читаючи твір „Доля”, вокальний ансамбль „Едельвейс” та хор „Відгомін”, у виконанні яких прозвучали пісні на слова Шевченка „Думи мої, думи мої”, „По діброві вітер віє”, „Садок вишневий коло хати”, „Заповіт”.

Серед завдань, які сьогодні стоять перед бібліотеками, що обслуговують користувачів юнацького віку, одним із першочергових є виховання правової культури. До Всеукраїнського тижня права в **Перечинській ЦРБ** для юнацтва проведено круглий стіл „Твоя правова культура”, основною метою якого було формування правової культури підлітків, загальна повага до права, знання його змісту, вміння дотримуватися правових норм та профілактика правопорушень серед підростаючого покоління. Спеціалісти управління юстиції; працівники державних служб, служби у справах дітей при РДА, інспектори Перечинської кримінальної виконавчої інспекції розповідали про свою роботу, приводили приклади із життя, відповідали на численні запитання юнаків та дівчат. Завершенням круглого столу стала вікторина „Чи знаєш ти свої права”.

Надзвичайно цікаво в **Рахівській ЦРБ** проходять заходи, що сприяють формуванню основ інформаційної культури юнацтва. Основною метою Дня бібліографії під лозунгом „Бібліографія – як джерело інформації, ключ до знань” було поглиблення знань про різні види каталогів та картотек, вміння правильно користуватися бібліографічними покажчиками, самостійно працювати з ДБА бібліотеки, користуватися різноманітними джерелами інформації. В плані Дня бібліографії: консультація „Якщо подружишся з бібліографією”, екскурсія бібліографічним виданням „Бібліографічний покажчик – ваш помічник у виборі видань”, вікторина „Знавці бібліографії”, бесіда „Інформаційне серце бібліотеки” біля каталогів та картотек, інформ хвилинка „Чи знаєте ви, що...”, веб-перегляд „Бібліотечний простір в Інтернеті”, виставка-порада „Мистецтво бути користувачем бібліотеки”. Одним із завдань для підлітків було написання твору-роздуму „Хочу бути бібліотекарем” або „Хочу бути бібліографом”.

Важливим напрямком бібліотечної діяльності є допомога молоді у професійному визначенні. Щоб дізнатися, якими критеріями керуються підлітки, юнацтво, студенти та молодь, обираючи свою майбутню спеціальність, Рахівською ЦРБ було проведено

анкетування „Як обрати майбутню професію”, у якому прийняли участь 100 респондентів, віком 15 – 25 років. Результати проведеного опитування дають підстави для визначення наступного: досить вагомим аргументом у виборі професії є її престижність та перспективність, заробітна плата, життєві цінності і цілі, і, найголовніше, реальне працевлаштування за фахом.

„Ми схиляємо голови перед героями, які віддали свої життя за вільну Україну у січні 1918 року. Запалимо свічку та вшануємо їх пам'ять хвилиною мовчання”, – саме такими словами було розпочато вечір-реквієм „Згадаймо юність, що горіла в Крутах” в читальній залі **Тячівської ЦРБ**. Мультимедійна презентація „Героїчний бій під Крутами”, підготовлена працівниками книгозбірні, розповіла про трагічні події, про масштабність бою під Крутами, його тривалість, кількість загиблих за Українську Державу юнаків. Старшокласники ЗОШ I-III ст. №2 декламували вірші, присвячені молодим героям Крут, з цікавістю переглянули документальний фільм „Подвиг 1918: Бій під Крутами”, поділилися своїми враженнями.

Одним із напрямків та завдань книгозбірень області є виявлення та підтримка талановитих, здібних юних обдарувань. Користувачі **Хустської ЦРБ** мали змогу милуватися творчими роботами молодої художниці Ожоганич Ангеліни на персональній виставці „Легка крилатість пензля”. Дівчина навчається в Ужгородському художньому інституті ім. А. Ерделі, її роботи неодноразово були окрасою різноманітних конкурсів, творчих виставок міста Хуста та області.

Напередодні відзначення Міжнародного дня студентів у цій книгозбірні було проведено вечір-зустріч зі студентами Закарпатського базового медичного коледжу „Молодь України для неї і про неї”. Юнаки та дівчата спільно із спеціалістами районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розглянули різноманітні аспекти життя молоді, можливість отримання якісної освіти, відпочинку і найголовніше – працевлаштування. А теплі й щирі слова подяки на адресу бібліотеки від підростаючого покоління були кращим підтвердженням немарно проведеного часу.

Соціумом все більше усвідомлюється позитивний внесок книгозбірень краю у формування творчої, гуманістично орієнтованої, активної особистості, громадянина своєї держави. Маємо надію, що бібліотеки й надалі будуть широко та привітно відчиненою брамою у світ знань, професійного вдосконалення, сприятимуть активній участі молоді у розбудові демократичного суспільства.

ЗМІСТ

Бібліотеки для дітей та юнацтва мовою статистики. Рік 2012	3
Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва – територія читання та змістовного дозвілля юного покоління	9
Дитячі книгозбірні: єдність в різноманітті	24
Бібліотеки краю для підлітків та юнацтва	34

**БІБЛІОТЕКИ ЗАКАРПАТТЯ –
ДІТЯМ ТА ЮНАЦТВУ: ЦИФРИ І ФАКТИ**

Інформаційний бюлетень

Вип. 6

Автори-укладачі

**І.М. Хмара,
Т.М. Вудмаска**

Відповідальна за випуск

В.Д. Чіка

Бібліотеки Закарпаття – дітям та юнацтву: цифри і факти :
інформаційний бюлетень. Вип. 6 / Закарпат. обл. б-ка для дітей та юнацтва ;
авт.-уклад. І. Хмара, Т. Вудмаска. – Ужгород, 2013. – 40 с.

Шостий випуск видання містить аналіз діяльності бібліотек Закарпаття,
що обслуговують дітей та юнацтво за 2012 рік, та популяризує кращий досвід.